

Вышла из печати и продается новая книга:

„ЗСКИვი И ЭТОДИИ“
И.И. Хонели (И. И. Рахталаде).
Содержание: Оть автора. — „Догады“. — „Быль-Кавь“ дль старину ашана дили. — Кизил-отмененди. — Рамхоти. — Горе Исани. — Вль жырй вайтანი. — Делени о Тавкелани. — Ашуг-аши. — Ширди. — Савиджи. — Держани. — Инверситети илтери. — На джи. — „Курани-марсий кор“. — Силасана сяткани.

„ЦВНА 1 РУВЛЬ“

„В тубათანი обрატани: в илтери редანი „Кавანი“, в илтери „Общества распространени грамотности средя грузини“, а также в илтери „Гранисти“. — Б. Гичего.

В тубათи илтери продается в илтери магазини г. Чихატი в Черетови.
„Печатница и типография“ вл-са г. Брძანი. — В тубათи автори: „Вль 100-летию Кривисანი битвы“.

Содержание: „Вль 100-летию Кривисანი битвы“ — Знамя Алат-Хана. — Герой Ассиани предя судуи „Хонего“.

„ЦВНА 30 КОП.“

„ქალთა აზნადავნი“

საზოგადოებრივი კრება

დანიშნულია 5 დეკემბერი, საღამოს 5 საათზე, ა. რომაშვილის ფურცლები, ა. კრების მოკვანზე.

გალაშფეციტის საგნები:

- 1) ტრადიციული გავიგობის მოხსენება სამკერვალო სკოლის მოწყობაზე;
- 2) კომისიის მოხსენება იმზე, თუ რა ხარჯი მოუვა საზოგადოებას სახელმწიფო და საკერვალო სკოლების მოწყობაზე;
- 3) მოხსენება ბ-ნ რომაშვილის აბრეშუმის საქმეზე მანქანის მოწყობაზე;
- 4) განხილვა კომისიის მოხსენება საზოგადოების კასის მდგომარეობის შესახებ.

(2-2)

„დეკემბერი“

გაზეთი „ქრების ფურცლისა“ (საქმის სატელეგრაფო სააგენტოსაგან).

3 დეკემბერი

პიტიბარბერი. ხელშეწყვი იმპერატორი და დღევანდელი ბრძანდებოდნენ პოლანდის სურათების გამოცემაზე.

პარიზი. დიდი მთავარი ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე 3 დეკემბერს გაემგზავრა პეტერბურგს.

ჰენი. 2 დეკემბერს რუსეთის დღის სერდოკოვი გაემგზავრა სტამბოლს. სერდოკოვის მფეუ კლდე დარბი.

სამაგრილი. 30 ნოემბერს, ყველა ტრეზნიმა საერთოდ განიხრახებს ომისლის მთავრობა აბიულონ, რომი კრიტიკლად უკან დაიბაროს სვიდელდენდ-ფაში.

ბიონი. ხმები დადის, რომ დამდღეს განაზღვრულ იქნათ ჰქვი მაცდლნიერი განათავისუფლონი.

სიფი. ვენერალი პარიკოვი დინიშნულ იქნა სანგრეარალი შუბის უფროსად.

მადონაბონი. ამერიკის შერეთებულ შტატებში გავრცელებულა

ხმა, რომ უკნაზე დაჯინებული წინამძღოლი მაცეს დემოკრატია მოუკლებო, დიდი და შეზავალი მთაბეჭელებზე მოახდინა, სენატორმა კალიწ წინადადება შეიტანა, რომ გარეშე სპიჭთა კომიტეტმა დაუყოვნებლივ მოახიზოვის ესნასანი ამ მყველთაგანის შესახებ ჯეროანი აღნა და აგრეთვე განთავისუფლება ამერიკის ყველა იმ ნაციონალი, რომლნიც მოწინავეობას აღწევდოდნენ ყუბის აჯანყებაში და რომლებნიც ცოტეში პიანი დამწყვედდულნი.

პიტიბი. ლიხუნე-ჩანგმა დღემთი აკნობა ნინთვის სასლფარ გარე დარკრედილ სადმოერო დაწესებულების ინსპექტორის დეტრინტს, რომ იგი ნინთვის დაბრუნდა.

გაზინდელი დეპუტი.

პარიზი. სენატი, პოლენი დეკოთიხა მოეგრობას, მართალია თუ არა იტალიის მწვენი წიგნიშო — მოხსენებულ იმავი, რომ ოსტრიკი გუბერნატორად ნაშეფო დარდრი ამისონეთის მფის მწველიეს და სფარანგეთის ადლე გავლენის წინააღმდეგ მარის ახლად გენერალ ბარტოლმე სო. კოლანიიანი მინისტრი გფეციტეხით უნა ჰყოფს ამ უკრების და ამპობს ლავარის პარტიკოტახზე. პოლის დამსქენს, რომ ამ ეამდე თუ ლავარი ისე იბოძო იჯახენი მთავრობის მიზნობლიობით, მხოლოდ იბოძო, რომ გვ თეთრონი მწველიეს მოისურვაო (ტომი-კემა). სენატი ამ პასხელის სრულებით დამკავყოლდა.

2 დეკემბერს გრაფი მონტენი

გემგზავრა პეტერბურგს.

პარიზი. ჰარლონი გერმანიის გახეთი* დაგვებელი სახელმწიფო უარ-კეისის ხმები, ვითომც ბონაპარტი მამაცივი გენილი გამოიქცაო. მურალი წინამდებურად სცხოვრებენ ისე ჩარადენის სახელში მოსთვარზე. სულთან მერდანი ამ ეამდე გონება შერყეულია და მიტომ არც გაქციე შეუძლიან სადებ.

ჰენი. იმპერატორი ოთხშაბათს მიიღეს სერბეთის მფის კეიოა ბუენერიაში. დღეს დღითი მფეუ დამეკსანდრემ ინახულა ვრავი გარულუბოესი და დარჩა მისთან ნახევარი საათი.

სომხეთი. დემოკრატნი (ნორდგეიშია) ანდემონი იუწყებიან, რომ დღეს 8 საათზე მისი ძეგრა იყოფა შემოებნი ინტროდუქცი კოროლმუდანი (შეგეიშია) ორჯელ მღიერი შეინდა მამია.

სახლი ავაპი

სადღესასქულო პარადისა. პარასკეის, 6 დეკემბერს, ხელშეწყვი იმპერატორის ნიკოლოზ ალექსანდრის ძის სახელმწიფოების დღეს, ქსახისონის ეკლესიაში მისი მადლოყოლად უსაზღვდლოცობა გარდა

იხლის წირვის და საძაღვლოებელს პარაკოსს.

* ამბობენ რომ 29 ნოემბერს, ალექსანდრის ბაღში მოკლულნი ოთორი ყოფილა სპარსეთის ქვეგვარდომიანპრამ-მინად-ოლო, ხელმწიფი ხარხა, მველულ ოსმალეთის ქვეგვარდომი მამიტი ყოფილა, რომელსაც პოლიკოა დემეს.

* სოფ. ასყანა (ოზურგეთის მხარეს) მყოფი სოფელი დღეს მადლობას მწიავს ბნ სულთმან ქვირვილს, რომელმაც შემოიტანა სპეცილობა განათლება, დაახას სპეცილობანი სასწავლებელი და ბიბლიოთეკა და გრად ამისა, რითაც უმტებება ექვს შვილის თავის სოფელს.

* საყვარდუბო ამავე ქუთაისის გუბერნატორს, ქუთაისის გუბერნიის თავად-ანარკოზის წინამძღობლია ბ. წერეთელმა დემეშიასახოვა შთავიბარბა, არცის გზით სინინდის გადასატანი ფასი სფეციტე ქუთაისის გუბერნატორის. პეტერბურგდგან ამბევი მოვიდა, რომ მოეგრობას ეს თხოვნი შეუწყნარებია.

მოსამსახურეო საყვარდუბო

ჰარ. რუსეთის ერთმა გახმება მიაქცია უკრადუბა მოსამსახურების მფის. რა მოკლის მიხედვს მოსამსახურებას იმა თუხა უნდა, სიღარიბე და სიღატაკე, რადგანაც მწელად თუ მოსამსახურეთ თავის ჯამგირადგან ფულა რამ შინახა. საზოგადოების სრულებით ესა ჰრუნდეს, დემე-ლურებულ მოსამსახურებისთვის, თუცა იგი მიეღეს სიკოტესებს ამ საზოგადოების შესახებზე. ავაჯაკებისთვის, უხუცი ქალებისთვის და მთხოვრებისთვის არსებობს სხვა-სხვა დაწესებულებები, მხოლოდ დაუძლე-ფულ შოსამსახურისთვისაც არაფერი.

დიდი ამ საქმეს საქრობა უკრადუბა მიეცეს და რადგანც საზოგადოება გულგრილად მტკევა მოსამსახურების, საქრობა, თვით მოსამსახურების ცოდნენ, რომ როგორცთ თვითიანი მფეობრობა გაეუწყნარეკიონ და ერთმანერას დატეხანენ.

* საშენებლო საზოგადოება გრება, რომელიც დანიშნულია დღეს, სხვათა შორის, მოსამსახურ. მ. ხავარკო მოხსენება შესახებ მისი მოგზაურებისა გრევის და ყარის ხე-ტყრებში. კრებაზე უკუბო პარიტი შეუძლიანთ დემსწინენ.

* მოსამსახურეო ფოსტის მისახერხ მენარი მიეცეს ამ დღემში თარიღდგან შოვა კაცკასიში და ატეგდან თიერას წყა.

* უკრებებს ტრავისიან. გუშინ ტიფლისში იბო უზედურება მიხდა. ავკლის ქრახელ, კორხა

ნოვისა და ალიბეგოვის ტრავისი ვავონმა გიგანა ერთხ მალანის ოთხი წლის ბავშვი. ბავშვი მანინდა დასახრება, ასე რომ აღნიანის სახე აღარც კი ედო და იქვე გარდაცკალა.

იმვე დღეს მიხელთის ქრახელ ტრავისივეგავონმა გიგანა 13 წლის ენაქვილი, რომელიც მღიერი და მუდღელი უკევი 31 მსხვერპლია ტფილისის ტრავისიას მს აქეთ, რაც იგი გიგანია. დამკვეთი რითევი გამო ავატრეგელია, სკრობა, ქალქის ხამეშვილმა მამიტეხელი უკრადუბა მიაქციოს ტრავისიის ტრავისიას.

* ქართული დეკუსიონი ტალობა. ქართული საზოგადოების თითოდ ესმოება შარ-მბ. ოსი. მონადირე საშვილმა რომ ბორო შეადგინა და ბ. ბენაშვილსგან იკონტებულ გადადებული ქართული ეკლესიური გლობა შეაწავლა. რადგანც შარ-მწვემ ამ ჰრომა იგლობა ქავსევის ეკლესიაში, საზოგადოების ძლიერი მოყმინა. რადგანც ეს ხორა მხოლოდ იბოტომ იუხ ბილა-და-ღელ შედგარა, რომ საზოგადოებისთვის ბ. ბენაშვილის ეკლესიური ჰარმონია მოეგრობინება, ამიტომ ბორომა წარსული ზახუტის დიდალდა.

როგორც შევიტყობ ბ. მონადირე საშვილს ეხლა ახლად შეუდგინა ბორო, რომელიც უკევი ოცდაათი ედელ ქალა და ვევი უკევის მონახე წილები და ედვე მრავალი განუხრახავი ამ ბოროში შეყვლა. რამდენიმე ვარკიზობა უკევი ჰქონიათ და ამბობენ ნინობას, 14-ს იანვარს, სიანიის ტიპარში წირავდა ზოგიერთი საგალობლები იგლობებზე.

ამისთავად პარეკეული მონადირე საშვილს განუხრახავს დიდაზებავი საქმელოკეული ბოროთი სატელეგრაფო კორექტორ ავაპიანობა, თუ ბოროში მონაწილე გულ-კობა და გულ-გრილობა არ გამოიბრება, როგორც თითქმის ყოველს ქართულს დაწევა ბოლებს დასყება ბოლემ.

* ტელეფონის მავთულებს გებმა. ტელეფონის საქმე დღითი-დღე წინ მიდის. მიხელთი ეს ქარტეზი მსანამ კარგი დარბი დატეხია ისევე უნდა მოეგრეთ საქმეობა, რადგან წევის-თივლიან დღეეში მლიან მწეულია და ხრჩად შეუძლებელიც ხდება რომელმოდ სხვის კრახიტეხე ასედა და მავთულების გებმა. გოლოვინის პრასპექტზე თითქმის ყველა მსურველი დაუდგეს ტელეფონები. ესლა სოლოკეული ამაშენ მავთულებს და გენენ რედაქტორმა ამბენ ამ ორი სახე დღის განმავლობაში ეკვიბირათენ ტელეფონის. მხოლოდ კეთილი ბიძგე ავათეაგენ თუ არა კახლის ვაყვასმა, მინიმე შეუდგენ, ამა უკეული, მსურველობათის ამბრატების გამართვის, როგორც ამაშენენთა სიიდან სანს თბილისში

ბლო უკვე ითხზებდ მტერი ტელეფონი სვას.

••• **ადგას:** რუსეთის საზოგადოების გვი „დღესიკი“, რომელიც ამ დღებში დაიბედა, ეს მერვედ მივყავარება და მოათამაშე ჰამპერებს, და ამხან 1904 თახი თარი ნავთი სპიქონდა. გუმს ვანებებდ ვაჭარნიანდეს, რომელიც ოცი წელიწადისაღინდეს ოკავებენ. ინგლისის წლებში ამ ენახდ დიდი დღეება და ბურჟუაზიკი; პლიბიტის ახლის „ბლესკია“ გამოთავღო დღეებამ ნაპარს, მოღადგვლის და პარტეიების შუა, მეტეტი მტედა ლაზარეონი. მოხებურნი, რიბევილი 32, ვანდარჩენ და ვანგეზავენი ოქტესნი. უგუმის მდგომარეობისაგურებულება: ზეგრონი ნაგეუ-ნაგეუ-ბტრეგვენ, არაგოთარი შვედის იმედად არ არის. „ბლესკი“ ახალი გეზია, 1890 წ. ვაგეთებური. ამავე ვანგეზ მსახურებდა კაპიტანის თანამეშველ დრონიდ მესვეფერი ოვხად. მამეკისე ქვაკვაგებ, რომელიც ეს მერვედ ვანდარეს სახარულ ზღვის უღლას.

••• **ბნ რატელის ხორას** მოსტარების ჩვეულებრივი, რომი რატელის ქართული ხორა ამ თვის 28-იდან მივებზავრება ქ. ბათუმში, ოსურგანს, ქუთაისს და სხვაგან კონცერტების გამოსაშვარება, რომლის შემოსავლიდან ჩაადენენ მართკმერტი, ვადღებულ იქნება საქართველოს საქმისათვის; აქველი, აქვერი ქართულითაა ჩვეულებრივ თანამართმას არ მოაკლებენ კონცერტების გამართვას.

ერთიორი სიტყვა ბნ იოსებ რატელზე. ეს პატიოსანი პირი ვერცხებრ წელიწადისა, რაც შემოგებულება ჩვენ ქართულიდან და უსასყიდლოდ წინ მივბდგის ჩვენ ერთგულ მუსიკას და დაღლილად მუშაობს მის აღორძინებისათვის. ბნ რატელის შიავად-ჯერ თვებზავრება ჩვენის ქვეყნის სხვა და სხვა კუთხეში და შევერგოვია შიავალი სახლობი სიმებური, როგორც ქართული, იმ გეზუბული და იმერულიც. საყვარებელი ამ პატიოსანი და ერთგული შემოხმისათვის ჩვენს სასოგადოებას არაფორთი დაზარება არ აღმოუტენია თუ მხედველობის არ ვიქონებოდა თითოორიოდა ვერძო პირების ნივთირვად დაზარებას. ჩვენის ბიბიო, რწოა ქართულ საზოგადოებამ ჯეროვანი უკუხადება მიაკისის, ბნ რატელის უნაგვარა შრომის ერთგულების შესუსის აღორძინებაში და დაზარება აღმოუტინის ნივთირვად თუ არა, ნივთირვად მიანც.

••• **გვამდებია** ბავშვთა-ფოფამა. 16 ნოემბრიდან 23 ნოემბრამდე ოფიციალურ ცნობით ტუბერკლის ახად გავშარება: ქუთაისში 7, ხუნედი 1 და ყველით 1.

••• **მოსკოვა:** რუსეთის საიმპერატორი ისტორიულ მუზეუმის დარბაზებში გვიპარია გამოთენა სხვადასხვა ისტორიული ნაგებობებისა და მარტუბის „რუსული კურა პარბონი“ და მტედა სანტრესოა.

••• **ბიანდგე:** რუნიანცივის მუზეუმი გვიპარია გამოთენა ბელუსტეწერებისა და სურათების ყველა იმ პირთა, რომელიც უღვანირი იკავებრინა II დროის რუსეთში. გამოთენა ამ თვის ბოლომდე ვასტანს. ამ გამოთენის აღწერა დაიბეჭდება ჩვენს გაზეთში.

••• **ბიანდგე:** ამ სანდინი სიტყვით დაწყო. გუმს რუნიანცივი 20/1 იდეა. დღეს თუქუ ნაკლები ყინება, მაგრამ მიანც 15/1 მტედა.

••• **ახად მანდება.** ქუბეო აპარია სი სახელმწიფო მიწებებდა ბნ-ნი სიმეონიანდ აღმოპარია ვერცხლისა; სპორენძისა და ტუვის მანდები და ნებარ-თოვც ბილი შოპარობისაგან ამ მანდების წარმოებას. 1897 წლის შემოდგომაზე ბ-ნი სიმეონიანი სხუნებულ ადგარულ მანდებულობის ქარხანას გამოთავს.

••• **სამეგრელო:** დეკემბრის 10—11 ნივრეულია ახალსენაკში სამეგრელოსის სასდღვეროების დებურება კრება. კრებამ უნდა განიხილოს და გამოიკვლიოს ობსკულისანი ისტორიული სასწავლებლის აღრიგებო. დღეს ამ სასწავლებლის საქმე მტედა არბულადგურელია. რადგან რაოკარი ყველამ ვეწუთა, რ ნოემბრებს სხუნებულ სასწავლებელი ოცტელში იმსებებოდა და ახლო, როგორც ხმა დადის, ფოთურებს უნდა სასწავლებლის გატანა ახალსენაკიდან. თუ ეს ხეზი გამართლდა და ფოთში გადტეხეს ეს სასწავლებელი, მაშინ ვგონებთ მოსწავლე ბავშვების რაოცები მალე შეტკობენ, რადგან ფოთში ბავშვების შენახვა და მათი გამოცემა ზე ერთი—ორად მტედა დაუდგურება ჩვენს ობსკულად ღარბის სასდღვეროებისა. ახალსენაკის ეს სული რივად გამოიბედა ბავშვების შიშობა. დღეს ამ თანამეცე ქ. ზღვდილი და დ. მარტელის მტეგობებთათვის ფოთი ერთად შორი იქნება. პავტრი და წულით, უტყვეულია, უპირატესობა სენაკს გუთუნის.

••• **გამა:** კვირის, 24 ნოემბერს, მთელი სანდია სოივად და იმ დამეცე იმოდენა თოვლი დასდო, რომ მარბილები მუშაობდნენ. მაგრამ მერობი დღეს მშენ თავლი ვახილდა და მანდელი მოსული თოვლი სული ვახილ. წინა კვირის თოვლამ ვაჭარს საწეე და გზა—ტალაზმა; ვოკრის ქუბეზულ მთელი ტრები სდგას ტალაზს და ისეთი ღრმაც არის,

რომ ზოგს ალავას ურემსაც უკერი, დება ვავლა. მაგრამ ვინ არის ამის ყურის მდებებლი, დღისით ხომ ვიგე მანდებულება ქუბეზუმი ვავლა; მაგრამ დამევა რაც არის, თორემ დღისით რა უკერს. ღამის სინდელში, თვალთ არ სტვის, სხდ უფრო თხელი ტალაზში, ვინჩენი თითო ვერსზე ერთი თუ მტედაც, ამათაში ბევრჯელ უფილდა მაგალითი, რომ გამოღული დამე მუხლამდნ ჩავარდნილი ტალაზში. ამ ტულის დაბრებით კაციის ზამთარი სოფლებში ისარგებლეს და შენახდ ფსი პლიტერ ასწერეს. თითო უზარალი ჰაღარა ურენ მუშის ოცტელის ფსიამ ჰყოლიან, ხეზებეს მანადი. ვარში ბურკიც ვერვად ვამეარა; ფული ფუქელი ღარს 90 კა—100 კა.

რადგანც ვარის თითო—მმართველობის ამოდენა შეუძლება არა აქვს, რომ ერთსა და იმეც დროს ქალაქის თავისა რა-ორი თანამეშველ დაეცხოვლიოს ჯამეგირთი, ამიტომ ბ. თბილისის მდებზავრებამ საუთიანადეც არ დაამტკიცა ქალაქის თავის მერეკ თანამეშველ ანუ ელი ანდრანიკოვი, ამორჩეული ილია ბიბინაივის მთავრად, რომელმაც სამსახურის თავი დანება წრეულ ოკუპებრშივე. ეხლა მოსინდეს მსურთ ქალაქის საქმეისთვის ვეწეო აყვანიან წლითაში, მაგრამ ამ ვითითი ეს რად უნდა მტედა კიცი წინდე ვი არა ჰყენდით და, ჩვენის ბაზიით, არც ეხლავა საქარო, მარტო ტუტულ უზარალი ხაჯრი შოგავე, და ამ ენახდ ეს ქალაქი ვარო იმისთანა მდგომარეობაშია, რომ გამოეცხოვს წვეტებშიც ეს ღივო ადის, ამრაც თუ ახლა ვეცხოვრე ფული ამილისა—წელიწადში 600 მან. ხელვაშლილობა კარგი რამ არის, მაგრამ გადტეკებრული მდგომელობა სიმორბეჭდუ უფრისია.

••• **სოჯ.** მავანთი უზან (ვარის მარჩა). თან და თან უფრო ტუდი წელიწადში ვიგებდა. წრეულის პერიოსისე კოტა შოვიდა, რომ იანგარის სასდღვერო ვიგებდა. ბევრი საწეული ვიღებ-ვაკობდა იქველითაი, თავის ცოლშვილს თავი დანებების და ვიღებულისა სდემ ამ ზამთრობაში. ამ კი რა ქნას საწეულობა შიშობს ვაგულობს, სიტუატებს, უსანქონლობას, სიტყვებს თუ ბევრისა და სხვა-და-სხვა ხარჯს. ღარისის ნულარის ბრძანებით. ვისაც ორმოცოც სოჯ მოსდებდა, წელიწადი თან ვიწე მოივლიდა და ისიც მოივლდებოდა. ამ კი რა უნდა ვივლდებოდა, დღესაც მტედა წილი ვახმა ავადმყოფობის გმთა და ვავაყვს.

••• **სოჯ.** ნატალის (სენაკის მინია): ძალიან ღრეც დაგვიპარება, ამ ერთი კვირის წინად დასთავა და სანძობად დანავა შოავიდა. მტეგობრები მუხუბდნენ, რადგანაც ზამთ-

რისათვის არ იყვენ მომზადებულნი, მას აქეთ არ ვადღებდებოდა. მტეგობრებთა სხვაგვარად ვერ იქნა ვერ შოგებოტა სიმინდეს ფსი. ფული სიმინდი დღეს ახალსენაკში მიტანილია ღარს 35 კა. ეს ფსი ერთობ მტეგობრის სასიამოვნოს.

ჩვენს სოფელში სასიამოვნო ამბავი არის, რომ ვავგვინება საბრეკული პირველ-დაწვეების სკოლა, რომლის მასწავლებლად დანერგებია ბ-ნი ტრიფონო კლანდარევილი. იმედა ბ-ნი კლანდარევილი საზოგადოებრივად წილობს დამატარებს და თავის შოვადელობასაც პირ-ნათილად ვადღებებოდა. მადლობის ღირსია თვე-თვედგამოა გენუის-სამეგრელოსი ვნარქალურე სამისწავლო ჩრევის ბლოლონიან არისტარხოს კლანდარევილი, რომელიც; იმედა, ვითარცა განათლებული და ვამართალი მუშეკნი არ დაზარებს შემდგომშიც ამ ვგერ სასეულითა საქმეების მეთავრობებისა და ვადლოლის მით უფრო, რომ, როგორც ყველამ უკის, საწეული სწავლა-განათლების მშრთა ძალიან დაწვეტიებული და უქნა ნაშრომებია საქართველოს სხვა კუთხეებზე...

••• **ბათუმი:** ყოველ წლითა თახისათი მიიდან ქაზში სალოცავად ახიის სხვა და სხვა კუთხეში მტეგობრებნი მოსდენენბი, რომელიწადში ბათუმში მივებზავრებენ ანაბათში, ბათუმში ანათავის თავ-შესაფარი სახლი არ არის და გვეგმის მთლოდენბი ხზრავად ცის გვეგმე თვევენ დამეს. მარტო ორბლა ყავახანა ვერ იტებს მოლოცვლებს და მტეგმე ბევრი უწეობა ხდენა ხზრავად ამ ყავახანებში. ყავახანების ბატონებნი ხარბობდა და თითოთული მიავინი ცილობს მოლოცვლებს თავის ყავახანაში შოთავედის და იმსაც არ დასდევენ, რომ მიხს სადღობი ვერ დაიტებს ამდენს ხალხს. ამ მოლოცვლების ბილეთის დამოწმებისათვის და გენის ბილეთის აღინათვის ვენებრლ ლუქვის გამოღობას და ამისთვის აქეთ ვათავებული შუდლი და ხზუბი ერთანეთთან ყოველ მატარებლის მოსდის ცხრის სოფელ ამით შეხდნენ ტრენი 2 დეკემბრის მანსულ მატარებლისა. როცაცც კრით ამთავებოდა ბ. ა. ა—ვის მსახურები მიუძღოდნენ მლოცვლებს თვითონ ვივანდებენ, ამ დროს დასტვენდენ ორბო ყავახანის პატაროს ხ—ინის ჯეზებში შევიარდებულნი მსახურები, დავრეგნებ ბ—ვის მსახურებს და ვინაობა ნამდვილი იმთ: ერთი შემოპარავინა მესა ოლილი დნით დასტურს და საბაროლა გამოსაღებეს მარტებენ თვალს. სასწავლოთა, რომ ამ ვამუდმებულს უწესობას ბოლო მოიღოს და მყავახანებთა თვ ვასულობა ითავებოს...

••• **ხვა:** ნოემბრის 18-ს, ღამე დაიწყო თოვად და ისეთი დიდი ორე-

რომ ზოგს ალავას ურემსაც უკერი, დება ვავლა. მაგრამ ვინ არის ამის ყურის მდებებლი, დღისით ხომ ვიგე მანდებულება ქუბეზუმი ვავლა; მაგრამ დამევა რაც არის, თორემ დღისით რა უკერს. ღამის სინდელში, თვალთ არ სტვის, სხდ უფრო თხელი ტალაზში, ვინჩენი თითო ვერსზე ერთი თუ მტედაც, ამათაში ბევრჯელ უფილდა მაგალითი, რომ გამოღული დამე მუხლამდნ ჩავარდნილი ტალაზში. ამ ტულის დაბრებით კაციის ზამთარი სოფლებში ისარგებლეს და შენახდ ფსი პლიტერ ასწერეს. თითო უზარალი ჰაღარა ურენ მუშის ოცტელის ფსიამ ჰყოლიან, ხეზებეს მანადი. ვარში ბურკიც ვერვად ვამეარა; ფული ფუქელი ღარს 90 კა—100 კა.

რადგანც ვარის თითო—მმართველობის ამოდენა შეუძლება არა აქვს, რომ ერთსა და იმეც დროს ქალაქის თავისა რა-ორი თანამეშველ დაეცხოვლიოს ჯამეგირთი, ამიტომ ბ. თბილისის მდებზავრებამ საუთიანადეც არ დაამტკიცა ქალაქის თავის მერეკ თანამეშველ ანუ ელი ანდრანიკოვი, ამორჩეული ილია ბიბინაივის მთავრად, რომელმაც სამსახურის თავი დანება წრეულ ოკუპებრშივე. ეხლა მოსინდეს მსურთ ქალაქის საქმეისთვის ვეწეო აყვანიან წლითაში, მაგრამ ამ ვითითი ეს რად უნდა მტედა კიცი წინდე ვი არა ჰყენდით და, ჩვენის ბაზიით, არც ეხლავა საქარო, მარტო ტუტულ უზარალი ხაჯრი შოგავე, და ამ ენახდ ეს ქალაქი ვარო იმისთანა მდგომარეობაშია, რომ გამოეცხოვს წვეტებშიც ეს ღივო ადის, ამრაც თუ ახლა ვეცხოვრე ფული ამილისა—წელიწადში 600 მან. ხელვაშლილობა კარგი რამ არის, მაგრამ გადტეკებრული მდგომელობა სიმორბეჭდუ უფრისია.

••• **სოჯ.** მავანთი უზან (ვარის მარჩა). თან და თან უფრო ტუდი წელიწადში ვიგებდა. წრეულის პერიოსისე კოტა შოვიდა, რომ იანგარის სასდღვერო ვიგებდა. ბევრი საწეული ვიღებ-ვაკობდა იქველითაი, თავის ცოლშვილს თავი დანებების და ვიღებულისა სდემ ამ ზამთრობაში. ამ კი რა ქნას საწეულობა შიშობს ვაგულობს, სიტუატებს, უსანქონლობას, სიტყვებს თუ ბევრისა და სხვა-და-სხვა ხარჯს. ღარისის ნულარის ბრძანებით. ვისაც ორმოცოც სოჯ მოსდებდა, წელიწადი თან ვიწე მოივლიდა და ისიც მოივლდებოდა. ამ კი რა უნდა ვივლდებოდა, დღესაც მტედა წილი ვახმა ავადმყოფობის გმთა და ვავაყვს.

••• **სოჯ.** ნატალის (სენაკის მინია): ძალიან ღრეც დაგვიპარება, ამ ერთი კვირის წინად დასთავა და სანძობად დანავა შოავიდა. მტეგობრები მუხუბდნენ, რადგანაც ზამთ-

რისათვის არ იყვენ მომზადებულნი, მას აქეთ არ ვადღებდებოდა. მტეგობრებთა სხვაგვარად ვერ იქნა ვერ შოგებოტა სიმინდეს ფსი. ფული სიმინდი დღეს ახალსენაკში მიტანილია ღარს 35 კა. ეს ფსი ერთობ მტეგობრის სასიამოვნოს.

ჩვენს სოფელში სასიამოვნო ამბავი არის, რომ ვავგვინება საბრეკული პირველ-დაწვეების სკოლა, რომლის მასწავლებლად დანერგებია ბ-ნი ტრიფონო კლანდარევილი. იმედა ბ-ნი კლანდარევილი საზოგადოებრივად წილობს დამატარებს და თავის შოვადელობასაც პირ-ნათილად ვადღებებოდა. მადლობის ღირსია თვე-თვედგამოა გენუის-სამეგრელოსი ვნარქალურე სამისწავლო ჩრევის ბლოლონიან არისტარხოს კლანდარევილი, რომელიც; იმედა, ვითარცა განათლებული და ვამართალი მუშეკნი არ დაზარებს შემდგომშიც ამ ვგერ სასეულითა საქმეების მეთავრობებისა და ვადლოლის მით უფრო, რომ, როგორც ყველამ უკის, საწეული სწავლა-განათლების მშრთა ძალიან დაწვეტიებული და უქნა ნაშრომებია საქართველოს სხვა კუთხეებზე...

••• **ბათუმი:** ყოველ წლითა თახისათი მიიდან ქაზში სალოცავად ახიის სხვა და სხვა კუთხეში მტეგობრებნი მოსდენენბი, რომელიწადში ბათუმში მივებზავრებენ ანაბათში, ბათუმში ანათავის თავ-შესაფარი სახლი არ არის და გვეგმის მთლოდენბი ხზრავად ცის გვეგმე თვევენ დამეს. მარტო ორბლა ყავახანა ვერ იტებს მოლოცვლებს და მტეგმე ბევრი უწეობა ხდენა ხზრავად ამ ყავახანებში. ყავახანების ბატონებნი ხარბობდა და თითოთული მიავინი ცილობს მოლოცვლებს თავის ყავახანაში შოთავედის და იმსაც არ დასდევენ, რომ მიხს სადღობი ვერ დაიტებს ამდენს ხალხს. ამ მოლოცვლების ბილეთის დამოწმებისათვის და გენის ბილეთის აღინათვის ვენებრლ ლუქვის გამოღობას და ამისთვის აქეთ ვათავებული შუდლი და ხზუბი ერთანეთთან ყოველ მატარებლის მოსდის ცხრის სოფელ ამით შეხდნენ ტრენი 2 დეკემბრის მანსულ მატარებლისა. როცაცც კრით ამთავებოდა ბ. ა. ა—ვის მსახურები მიუძღოდნენ მლოცვლებს თვითონ ვივანდებენ, ამ დროს დასტვენდენ ორბო ყავახანის პატაროს ხ—ინის ჯეზებში შევიარდებულნი მსახურები, დავრეგნებ ბ—ვის მსახურებს და ვინაობა ნამდვილი იმთ: ერთი შემოპარავინა მესა ოლილი დნით დასტურს და საბაროლა გამოსაღებეს მარტებენ თვალს. სასწავლოთა, რომ ამ ვამუდმებულს უწესობას ბოლო მოიღოს და მყავახანებთა თვ ვასულობა ითავებოს...

••• **ხვა:** ნოემბრის 18-ს, ღამე დაიწყო თოვად და ისეთი დიდი ორე-

